

Kitap kağıdına ve posta ücretlerine gelen büyük zammı **Küresel İç Savaş ve Türkiye** kitabının yayınlanması ve postalanması sürecinde yakından hissettik. Özellikle postaya epeyce zam gelmiş, anlayacağınız maliyet arttı. Tevekkeli değil çok sayıda dergi bu fiyat artışını kaldıramayıp yayınına son vermişti.

Durum böyle ama gidebildiğimiz kadar gideceğiz diyelim...

Bu yıl terslik olmazsa bir kitap daha çıkarabiliriz sanıyorum.

Kitapların satılması biraz daha iyi denilebilir. En çok satılan **40 Yıl Sonra TDAS** olmuş. Bu kitap tükenince yeni baskısı yapılmayacak, gerek yok.

Türkiye Devriminin Acil sorunları

(1975),

Rus Devriminden Çıkan Dersler

(1974) ile

Mevcut Durum ve Devrimci Taktiğimiz

(1975) ve

40 Yıl Sonra TDAS

(2015) yazılarını birleştiren bu kitapla ilgili çok sayıda kişi bana “İyi ki

TDAS

’ın orijinalini bastınız. Yıllardır duyardık ama okumamıştık. O dönemdeki düzeyin oldukça üzerinde bir kitap” dedi.

Bu yazıları toplu olarak yayınlayarak iyi bir iş yaptık. Ek olarak da **TDAS**’tan 40 yıl sonrası için uzun bir eki ilave ettik.

İkinci çok satılan ise benim **TDAS**’tan bile çok sevdiğim **Geleceğe Dönüş**.

Önemli bir dergi ve gazetenin son sayılarına gelince...

New Left Review dergisini en azından bir bölümünüz duymuşsunuzdur. Yıllardan beri İngiltere’de yayınlanan bu dergiye yıllarca abone oldum. Bazı sayıları gerçekten iyidir, bazılarında okunacak makale bulamam...

Kasım/Aralık 2018 sayısına daha yeni bakabildim ve epeyce ilgimi çekti. Raymond Williams’ın **Futures of Marxism**

(Marksizmin Gelecekleri) makalesi değişik yönlerden üzerinde durulması gereken bir yazı, bunu gelecek yazılardan birisinde yapacağım. Bu yazı ile ilgili olarak Perry Anderson’un uzun makalesini de okumam gerekiyor.

Bir başka önemli yazı ise bir kitap tanıtımına ayrılmış, uzun bir yazı...

John Tutino’nun **The Mexican Heartland: How Communities Shaped Capitalism, a Nation, and World History, 1500-2000.**

500 sayfalık kitabın Almancası da yayınlanmıştı ama almamıştım. Uzun kitap tanıtımını okuyunca kitabı almış kadar oldum diyebilirim.

Kitap, adından da anlaşıldığı gibi uzun bir Meksika tarihi ve bu alandaki bilgisizliğimizi de fena halde gösteriyor.

Bir önemli konu, Meksika’da yıllardan beri süren gelişmiş iç ayrım. Dünyanın mega şehirlerinden birisi olan Mexico City’nin kuzeyi ve güneyi birbirinden oldukça farklı... Bu farklılık İspanyol sömürgeciliği döneminde de böyleymiş. 1914 sonunda Emiliano Zapata ve Pancho Villa önderliğindeki köylü ordusu kenti alıyor ama kısa süre sonra çekiliyor. Bu iki köylü ayaklanması önderi Meksika’nın iki ayrı bölümünü temsil ediyorlar ve bu nedenle de anlaşamıyorlar. Zapata ağırlıklı olarak yoksul köylüleri, diğeri ise daha varlıklı olanlarını ve kapitalist tarıma yönelenleri temsil ediyor.

Meksika köylü ayaklanmaları ülkesi, tarihi boyunca çok sayıda yerel ayaklanma yaşamış. Köylülerin önemli bölümü yıllarca komün halinde ve küçük birimlerde yaşamışlar. Toprağın özel mülkiyette olması ve satışı sınırlıymış.

1992'de yapılan bir yasa değişikliğiyle özelleştirme ve toprak satışının önündeki engeller kaldırılıyor ve toprak büyük tekellerin kullanımına açılıyor. ABD-Kanada-Meksika arasında imzalanan NAFTA Anlaşması da bunu gerektiriyor.

Zapatistaların 1994 başındaki ayaklanması bu temelde gerçekleşiyor. Bu ayaklanmanın neo liberalizme karşı olduğunu biliyordum ama temelinde toprak sorununun yattığını bilmiyordum. Kim demiş kapitalist ülkelerde toprak sorunu olmaz diye?

Chiapas'da gerçekleşen bu ayaklanma yerel özellik taşımakla birlikte dünya çapında duyuluyor ve büyük etki yaratıyor. Burada küreselleşmenin iki özelliğini birlikte görebiliyoruz: genel yereli etkilediği gibi bazı durumlarda yerel de dünya çapında tanınabiliyor. Bunun için Zapatistaların uygun yöntemler kullandıklarını özellikle belirtmek gerekir. Ayaklanmanın önde gelen kişisi –sanırım benzer başkaları da vardır- sosyolojide yüksek eğitim görmüş bir kişi... Zapatistaların hareket tarzına baktığınızda bunda iyi eğitim görmüş insanların belirleyici olduğunu hemen görebilirsiniz.

Zapatistalar bu anlamda Meksika tarihinde çok sayıda bulunan yerel köylü ayaklanmalarından birisini temsil ediyorlar ama adlarını dünya çapında duyurdukları gibi Sosyal Forum Hareketi gibi kısa sürede değişik ülkelere yayılacak bir örgütlenmenin de öncüsü oluyorlar.

Politik çıkış yapacağın zamanı bileceksin! Zapatistalardan öğrenilebilecek en önemli ders bence budur. Teorik olarak bilinen bir konudur ama zamanı doğru saptamak ve yapabilmek teoriden çok anı iyi değerlendirmeye bağlıdır.

Sürekli aldığım aylık bir gazete vardır: **Le Monde Diplomatique**. Almanca baskısı...

Malum 24 sayfalık bir gazetenin her tarafı okunmaz, ilgilendiğiniz konuları okursunuz ama bu sayıda hayli fazla. Gazeteyi hala bitiremedim.

Afrika'da Çin ile ABD arasındaki rekabeti ve bu arada Tanzanya'daki büyük demiryolu projesini okuyacağım (son kitapta Türkiye'nin bu ülkede önemli bir demiryolunun yapımını üstlendiğini belirtmişim. Geniş imkanlara sahip bir pazar olan Afrika'da dört dış ülkenin adı özellikle geçiyor: Çin, Hindistan, Brezilya ve Türkiye. ABD kıtaya daha çok Güney Afrika üzerinden karışıyor.

İki uzun yazıyı ise ayrıntılı olarak okudum. Birisi, Brezilya ile ilgiliydi. Bu ülke 1970'li yıllardan beri alt emperyalizmin klasik örneği sayılır. Hafif savaş uçakları ve yerden havaya füze yapabilen silah sanayisine sahip... Biliyorsunuz bu ülkede faşist olduğunu gizlemeyen bir tip devlet başkanı seçildi. İlk açıklaması ülkedeki büyük ABD üssünün kapatılmayacağı oldu ama on kadar general ve yüksek rütbeli subay açıklama yaparak üssün kapatılmasını istediler. Yakın gelecekte Brezilya örneğiyle 1960'lı yıllardaki kemalizmin bir çeşit yorumunu karşılaştıran bir yazı düşünüyorum.

Diğer yazı ise daha önemli: Vietnam... Ülkede arazileri düşük fiyatla ellerinden alınan köylülerle devlet arasında bazen sertleşen mücadele...

Çin Halk Cumhuriyeti ile Vietnam iyi incelenmesi gereken ülkelerdir ve son durumları bizde neredeyse hiç bilinmez.

Ho Chi Minh'in aşağıda aktaracağım sözünü nerede okumuştum, bulmaya çalışacağım. Almanca bir kitaptı ama hangisiydi, aramam gerek...

Vietnam Fransa sömürgesiydi. İngiltere gibi Fransa da sömürgelerinden bazı gençlere merkezde eğitim verip onları kendilerine bağlı kadrolar olarak geri gönderirdi. Gandhi böyle birisidir, Ho da Paris'te eğitim görmüştü. Bu eğitim görenler arasından ulusal kurtuluş hareketlerinin önderleri de çıkmıştır.

Ho Chi Minh'in sözü ülkenin bugününü anlamak için önemlidir: Biz milliyetçiydik. Sömürge olmaktan kurtulmak, kendi devletimizi kurmak istiyorduk. O dönemde bunun sağlanmasının tek yolu marksist olmaktı.

Vietnam'ın son 70 yıllık tarihini açıklayan bu kadar güzel bir belirleme olabilir.

O yılların neredeyse bütün ulusal kurtuluş hareketleri marksistti, başka yol da yoktu. O yıllarda marksizmden başka emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı mücadelenin yolunu gösteren başka bir teori yoktu. SSCB'nin bu mücadeleyi veren ülkelere sunduğu büyük desteği de eklemek gerekir.

Bağımsızlığın ardından önce Sovyet kalkınma modeli benimsenir ama yürümez.

Dünya sahnesine çıkan bir ulus olarak kendini göstermek isteği ülkenin kapitalizme yönelmesinin itici güçlerinden birisi olur. Bunu Çin örneğinde daha açık görmek mümkündür.

Bu ülkenin özellikle incelenmesi gerekir. Nüfus olarak insanlığın yüzde 20'sini barındırıyor ve ekonomik olarak da büyük bir güç...

20. yüzyılın başındaki "Çinliler ve köpekler giremez" anlayışından dünya çapında bir ülke ve halk olmaya yükseliş...

Bunun psikolojisini anlatan kitaplar bile bulunuyor.

Komünist partisi önderliğinde değişik bir kapitalizm...

Çin ile ilgili okuduğum kalın bir kitabın başında yazar şu belirlemeyi yapıyordu: Başlangıçtan itibaren aynı anlayış vardı: Çin büyük bir ülkedir ama şimdi yarı sömürge olarak çok kötü durumdadır. Bu durumdan ancak marksizmle kurtulabilirdi ve ardından göreceli olarak çizgi değişti.

Deng Xiaoping 1979'da açık olarak başlayan çizgi değişikliğini kısaca şöyle açıklamıştı: "Önemli

olan kedinin fareyi yakalamasıdır, siyah ya da beyaz olması değildir.”

Bu sözü şöyle yorumlamak mümkündür: Önemli olan kapitalizm ya da sosyalizm değil, Çin'in yeniden büyük ülke olmasıdır.

Çin dünyanın gelişmiş ilk uygarlıklarından birisidir.

Frankfurt'taki üniversitede politik bilim okurken Dayanışma Sendikası üzerine tez yazmış bir profesör şöyle demişti: “Dođu Avrupa ülkeleri tarihini bütün olarak düşünün. Sosyalizm öncesi, sosyalizm ve sosyalizm sonrası... Sosyalizm aradaki bir evredir.”

Bu belirleme bana ters gelmişti ama öğrendikçe sosyalist ülkeler tarihinin bu temelde daha iyi anlaşılabilceğini gördüm.

Yazı uzadıkça uzuyor, burada keseyim...